

Kristi Mikiver
Sotsiaalministeerium

5.07.2022 nr 8-5/22/2994

Vastus TAKSi teemalisele analüüsile

Austatud Kristi Mikiver

Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi HTM) nõustub, et riigiasutuse mõiste kehtivas teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse (edaspidi TAKS) raames ei ole üheselt mõistetav ning teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus on kaasajastamisel.

Siiski ei nõustu HTM välja toodud TAKSi grammatilise, süstemaatilise ja teleoloogilise analüüsi osaga, kus väidetakse, et TAKS § 3 lg 1 sätestatud sõnastus välistab võimaluse, et valitsusasutus võiks olla teadus- ja arendusasutus, kuivõrd VVS § 39 lg 1 alusel on valitsusasutus riigi eelarvest finantseeritav asutus, millele seadusega või seaduse alusel antud põhiülesandeks on täidesaatva riigivõimu teostamine. Kuivõrd VVS § 67 lõikest 1 on Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas riigi sotsiaalprobleemide lahendamiskavade koostamine ja elluviimine, rahva tervise kaitse ja arstiabi, tööhõive, tööturu ja töökeskkonna, sotsiaalse turvalisuse, sotsiaalkindlustuse ja -hoolekande korraldamine, võrdse kohtlemise ning naiste ja meeste võrdõiguslikkuse edendamine ja sellealase tegevuse koordineerimine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine, on HTMi hinnangul teadus- ja arendustegevus, mis viiakse läbi valitsusasutuses, kes tegeleb põhitegevusena teadus- ja arendustegevusega, et toetada täidesaatva võimu teostamist oma valitsemisalas olevate küsimuste lahendamiseks kooskõlas VVS § 39 lõikega 1, kuna sellisel juhul täidetakse ka VVS § 39 lõikes 1 välja toodud põhiülesannet. Asjaolu, et teadus- ja arendustegevuse näol ei ole tegemist riigivõimu teostamisega, vaid toetava tegevusega, ei välista HTMi hinnangul, et teadus- ja arendustegevus ei võiks olla samal ajal põhitegevus, mille abil teostatakse täidesaatva riigivõimu põhiülesannet. Ehk oma valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, kes põhitegevusena tegeleb teadus- ja arendustegevusega saab panustada samal ajal põhiülesandena ka täidesaatva võimu teostamisse. Siiski peab sellisel juhul valitsusasutus täitma kõiki TAKS § 3 lõikes 1 välja toodud sisulisi nõudeid. HTM nõustub analüüsis välja toodud järeldusega, kus on leitud, et teadus- ja arendusasutuseks evalveeritakse asutus tervikuna ning seega ei ole TAKSi kohaselt ette nähtud, et teadus- ja arendusasutusena oleks evalveeritud asutuse struktuuriüksus.

Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse eelnõu plaanitavas sõnastuses ei defineerita teadus- ja arendusasutust enam sellisel viisil, kui seda tehakse kehtivas seaduses. HTM nõustub, et praktikas on põhitegevuse nõude kriteeriumit tõlgendatud laiemalt. Selle on kaasa toonud asjaolu, et ettevõtlusmaastik on muutunud ning enamik teadus- ja arendustegevust tegevatest asutustest tegeleb ka teiste tegevustega lisaks teadus- ja arendustegevusele. Aastal 1997 jõustunud TAKS § 3 alguses sõnastuses sätestati, et teadus- ja arendusasutused käesoleva seaduse mõttes on asutused, mille põhikirja- või põhimäärusejärgseks tegevuseks on teadus- ja

arendustegevus ja mis on registreeritud vastavalt käesoleva seaduse §-le 5. Aastal 2001 täiendati seaduse sõnastust ning täpsustati, et teadus- ja arendusasutused TAKSi tähenduses on asutused ja juriidilised isikud, mille põhitegevus vastavalt põhikirjale või põhimäärusele on teadus- ja arendustegevus ning mis on registreeritud vastavalt käesoleva seaduse §-le 51. Aastal 2009 jõustus redaktsioon, mis kehtib tänaseni. Ehk enam ei ole kohustust, et teadus- ja arendustegevus peaks olema põhitegevusena välja toodud põhikirjas või põhimääruses. Siiski peaks põhitegevuse olemus teadus- ja arendustegevusena (edaspidi TA tegevusena) väljenduma ühe põhitegevusena. Samuti peab juriidiline isik või asutus täitma ka teisi TAKS § 3 lõikes 1 välja toodud nõudeid, sellisel juhul ei ole juriidilise isiku või asutuse evalveerimisest keeldutud.

Välja töötatava seaduseelnõu sõnastuses on teadus- ja arendusasutuseks juriidiline isik või asutus, mille põhikirjaline tegevus on alusuuringute, rakendusuuringute või eksperimentaalarenduse või mitme nimetatud tegevuse läbiviimine, mis tagab juriidilises isikus või asutuses loodud teadmiste leviku õpetamise, publitseerimise ja teadmussiirde kaudu ning kus on teadus- ja arendustegevuseks vajalikul hulgal alusuuringute, rakendusuuringute või eksperimentaalarendusega tegelevad töötajaid ning on olemas asjakohane taristu.

Nõustuda ei saa analüüsis välja toodud väitega, et ETIS kajastab kõiki teadus- ja arendusasutusi ning ka nendega seotud asutusi ehk siis hetkel puudub konkreetne infosüsteem ainult teadus- ja arendusasutustele. ETISesse kantud asutuste loetelu põhjal ei saa teha järeldusi, kes saab ja kes ei saa olla TA-asutus. Eelkõige saab järeldusi teha, kas asutus saab olla TA-asutus siiski pärast evalveerimist, kui täidetud on sisulised ja vormilised nõuded. Nagu eelnevalt välja toodud, siis vorminõuet, mis puudutab põhitegevusena tegutsemist on tõlgendatud laiemalt ning eelkõige on oluline kõikide sisunõuete täitmine, mis tagaks evalveeritud asutuste poolt läbiviidava teadus- ja arendustegevuse kvaliteedi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Renno Veinthal

teadus- ja arendustegevuse ning

kõrg- ja kutsehariduse poliitika asekancler

Sander Pelisaar 735 0261

sander.pelisaar@hm.ee

Kairi Värv 735 4048

kairi.varv@hm.ee

Mariann Saaliste 735 0214

mariann.saaliste@hm.ee